

УДК 061.66:637:338.439.5

В.М. Микитюк, к.е.н., професор,

В.О. Кузоваткін, аспірант

Житомирський національний агроекологічний університет

ОСОБЛИВОСТІ І ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОНСУЛЬТАТИВНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ РИНКУ ПРОДУКЦІЇ СКОТАРСТВА

Анотація. Досліджено особливості інформаційно-консультативного забезпечення ринку продукції скотарства. Проаналізовано сучасний стан, основні проблеми та

перспективи розвитку інформаційно-консультативної інфраструктури ринку продукції скотарства. Встановлено причини, які впливають на розвиток організацій інформаційно-консультативного забезпечення галузі скотарства у Житомирській області.

Ключові слова: скотарство, продукція скотарства, інфраструктура, інформаційно-консультативна інфраструктура, система, інформаційно-консультативне забезпечення, наукове забезпечення.

Постановка проблеми. Розвиток галузі скотарства є пріоритетним напрямком державної аграрної політики, проте його багаторічний розвиток характеризується зменшенням поголів'я тварин і обсягів виробництва продукції. Галузь перебуває в депресивному стані, що є результатом розриву економічних зв'язків виробників продукції скотарства та необгрунтованого встановлення низьких закупівельних цін переробними підприємствами. Скотарство є найважливішою галуззю продуктивного тваринництва, що забезпечує основний обсяг виробництва таких незамінних продуктів харчування: молока та м'яса. Воно також є основним постачальником сировини для харчової та переробної промисловості. В майбутньому існує ймовірність, що попит на продукцію скотарства буде зростати і тому очікувано будуть підвищуватись закупівельні ціни.

Результати діяльності передових господарств свідчать про існування резервів підвищення ефективності скотарства. Для цього важливим є функціонування системи інформаційно-консультативного забезпечення виробників продукції скотарства, основними функціями якої повинні стати надання інформації про сучасні технологічні розробки в галузі, генетичні та селекційні досягнення, ветеринарні послуги, дослідження кон'юнктури ринку молока і м'яса ВРХ. Актуальність дослідження полягає в тому, що в сучасних умовах господарювання виробники продукції скотарства відчують відсутність достовірної ринкової інформації, сучасних наукових розробок, що часто є причиною прийняття необгрунтованих управлінських рішень. Враховуючи зазначені тенденції розвитку скотарства необхідним є створення системи інформаційно-консультативного забезпечення сільськогосподарських товаровиробників і населення на основі діючих агроконсалтингових структур.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний вклад у вивчення проблем формування галузей тваринництва в умовах різних форм власності і господарювання, напрямів їх реалізації, забезпечення ефективного господарювання здійснили такі відомі вітчизняні науковці, як В.Г. Андрійчук, П.С. Березівський, З.П. Березівський, В.І. Бойко, В.Н. Зимовець, М.М. Ільчук, О.В. Мазуренко, В.Я. Месель-Веселяк, О.М. Шпичак та ін. В їх працях розкрито теоретичні та прикладні аспекти розвитку скотарства. Але організаційно-економічні умови функціонування цієї галузі постійно змінюються, що вимагає їх відповідної наукової оцінки. Теоретичні та методологічні основи формування і функціонування системи інформаційно-консультативного забезпечення аграрного ринку висвітлені в працях таких відомих вітчизняних і зарубіжних науковців, як: О.М. Бородіна, В.В. Дерлеменко, В.В. Зіновчук, Ю.С. Коваленко, Т.П. Кальна-Дубінюк та ін. У процесі розвитку наукової думки всі положення інформаційно-консультативного забезпечення АПК розширюються, удосконалюються, та по деяких аспектах набувають нового змісту. Водночас, окремим аспектам даної проблеми недостатньо було приділено уваги, що дає підстави стверджувати про актуальність проведення подальших досліджень.

Постановка завдання. Метою дослідження є вивчення особливостей і проблем формування інформаційно-консультативної інфраструктури ринку продукції скотарства в Україні, а саме у Житомирській області, обґрунтування та визначення подальших шляхів їх розвитку. Об'єктом дослідження є процес формування інформаційно-консультативної інфраструктури ринку продукції скотарства. У процесі дослідження використовувались такі методи: діалектичний та абстрактно-логічний (для теоретичного узагальнення проблеми та формування висновків), емпіричний (спостереження стану сучасного виробництва продукції скотарства), монографічний (вивчення передового досвіду функціонування господарств, дослідження загального стану інформаційно-консультативного забезпечення ринку продукції скотарства), аналізу і синтезу (вивчення загальної структури інформаційно-консультативної

інфраструктури ринку продукції скотарства), різноманітні прийоми економіко-статистичного методу (статистичне спостереження, порівняння) – при опрацюванні масиву статистичних даних. В процесі дослідження використовувались законодавчо-нормативні акти з питань регулювання діяльності інформаційно-консультативних організацій в Україні, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, особисті спостереження автора.

Результати досліджень. При організації виробничих зв'язків підприємств, які займаються виробництвом, заготівлею і переробкою продукції м'ясо-молочного підкомплексу АПК, важливо дотримуватися таких принципів: пріоритет споживача у вимогах виробництва (обсягу і якості) продукції; збалансованість виробництва і переробки продукції; оптимізація сировинних зон з урахуванням мінімальних затрат на перевезення; наближення переробки продукції до її виробництва; скорочення часу виконання договорів партнерами; збалансованість матеріально-технічного і технологічного забезпечення виробництва на всіх етапах. Розвивати виробничо-економічні зв'язки необхідно насамперед через вдосконалення інфраструктури ринку продукції скотарства, форм реалізації, цінову політику, механізм договорів, кооперацію, державну підтримку тваринництва [6, с. 11].

Скотарство є галуззю фондомісткою і капіталомісткою, тому будівництво великих комплексів по вирощуванню худоби потребує значних капіталовкладень. Вони є більш ефективними і здатними пристосовуватись до сучасних умов господарювання, але їх функціонування пов'язано з погіршенням екологічного стану довкілля, що зумовлює необхідність всебічного техніко-економічного та екологічного обґрунтування раціонального розміщення комплексів. Сучасний етап розвитку скотарства характеризується суттєвим спадом обсягів виробництва продукції (табл. 1).

Розвиток скотарства в Україні (за усіма категоріями господарств)

Рік	Поголів'я ВРХ		Вироблено молока		Вироблено яловичини (у забійній масі)	
	всього, млн гол.	в т.ч. корів	всього, млн т	на одну особу, кг	всього, тис. т	на одну особу, кг
1990	24,6	8,4	24,5	472	1986	38,3
2000	9,4	5,0	12,7	257	754	15,4
2001	9,4	4,9	13,4	276	646	13,3
2002	9,1	4,7	14,1	293	704	14,6
2003	7,7	4,3	13,7	286	723	15,2
2004	6,9	3,9	13,7	289	618	13,0
2005	6,5	3,6	13,7	291	562	11,9
2006	6,2	3,3	13,3	284	567	12,2
2007	5,5	3,1	12,3	264	546	11,7
2008	5,1	2,9	11,8	254	480	10,3
2009	4,8	2,7	11,6	252	454	9,8
2010	4,5	2,6	11,2	243	428	9,3

Джерело: розраховано за даними Держкомстату України.

За даними Держкомстату у 2011 р. обсяг виробництва молока становив 11,1 млн т, що на 1,4 % менше попереднього, м'яса ВРХ 169,1 тис т, або на 2,6 %. Основною причиною спаду вважається скорочення поголів'я тварин. За останній рік чисельність ВРХ в усіх категоріях господарств зменшилась на 23 тис гол. За науково обґрунтованими нормами харчування людина має споживати в середньому 380 кг (у перерахунку на молоко) молока і молочних продуктів, у тому числі 120 кг молока у свіжому вигляді. Споживання яловичини за науково обґрунтованими нормами має становити 31,3 кг, а фактично вона становить 9,8 кг. Враховуючи фактичні обсяги споживання продукції скотарства в Україні, було зроблено висновок, що загальний дефіцит виробництва молока становить 6,2 млн т., а яловичини більше 1 млн т. у забійній вазі. Скотарство дає основну масу м'ясної продукції, цінної за вмістом високоякісних білків і незамінних амінокислот. У м'ясному балансі України яловичина і телятина становлять близько 35 %. Науково обґрунтована норма споживання м'яса, як необхідного продукту харчування становить 80 кг на одну людину в рік, у тому числі 36 кг яловичини і телятини.

Розвиток скотарства характеризується такими показниками, як збільшення поголів'я ВРХ, щільність поголів'я худоби і корів з розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь, зростання продуктивності скотарства, валового виробництва молока і яловичини, підвищення рівня виробництва молока і яловичини з розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь. За останні 20 років спостерігається постійне зменшення як поголів'я худоби так і обсягів виробництва продукції. Так, поголів'я ВРХ протягом 1990-2010 рр. зменшилось на 20,1 млн гол., або майже у 5,5 раз, в тому числі корів на 5,8 млн гол. Через зменшення поголів'я ВРХ постійно зменшувалось виробництво молока та яловичини. Виробництво молока зменшилось на 13,3 млн т або у 2 рази, яловичини (у забійній вазі) на 1558 тис. т, або у 4,6 рази. Позитивним фактором розвитку галузі стало зростання продуктивності худоби. За підсумками минулого року надої молока на середньорічне поголів'я корів становили 4,1 тис. кг, що на 3% перевищувало рівень попереднього року; середньодобові прирости худоби - 480 г (+4,3%). Однак такого зростання продуктивності тварин було недостатньо для стабілізації виробництва на рівні попереднього року. Важливим моментом на етапі відродження скотарства є зупинення руйнівних процесів через механізм регулювання рівня закупівельних цін на молоко та яловичину, вдосконалення державного регулювання імпорту продукції. Динаміка виробництва молока в Україні представлена в табл. 2.

Аналіз табл. 2 свідчить, що основними виробниками продукції скотарства залишаються домогосподарства, частка яких у 2010 р. в Україні становила 80,3 %, а у Житомирській області 84,7 %. Цими господарствами було вироблено у 2010 р. 9032 тис т. молока. З кожним роком спостерігається тенденція зменшення поголів'я корів, що стало причиною поліпшення якісного складу стада. Про це свідчить поступове зростання продуктивності корів у господарствах усіх категорій.

Динаміка виробництва молока в Україні

	Показники	1990 р.	2000 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.
Усі категорії господарств	Поголів'я корів, тис гол.	8378	4958	2856	2737	2631
	у т.ч. у Житомирській області	394,6	295,2	159,2	148,0	142,4
	Виробництво молока, тис т.	24508	12658	11761	11610	11249
С.-г. підприємства	у т.ч. у Житомирській області	1124	656	614	602	578
	Надій молока на одну корову, кг	2863	2359	3793	4049	4082
	у т.ч. у Житомирській області	2739	2121	3660	3930	4024
Домогосподарства	Поголів'я корів, тис гол.	6192	1851	624	605	589
	у т.ч. у Житомирській області	242,8	128,4	41,0	35,8	35,6
	Виробництво молока, тис т.	18634	3669	2090	2236	2216
	у т.ч. у Житомирській області	692,9	186,0	84,2	87,1	88,8
Домогосподарства	Надій молока на одну корову, кг	3009	1982	3366	3893	3975
	у т.ч. у Житомирській області	2776	1328	2178	2551	2921
Домогосподарства	Питома вага с.-г. підприємств у валовому виробництві молока, %	76,0	29,0	17,8	19,3	19,7
	у т.ч. у Житомирській області	61,6	28,4	13,7	14,5	15,4
	Поголів'я корів, тис гол.	2187	3107	2232	2132	2042
	у т.ч. у Житомирській області	151,8	166,8	118,2	112,2	106,8
Домогосподарства	Виробництво молока, тис т.	5874	8989	9671	9374	9032
	у т.ч. у Житомирській області	431,0	470,3	529,6	515,3	489,5
	Надій молока на одну корову, кг	2686	2893	3903	4090	4110
	у т.ч. у Житомирській області	2682	2783	4106	4327	4322
Домогосподарства	Питома вага домогосподарств у валовому виробництві молока, %	24,0	71,0	59,3	80,7	80,3
	у т.ч. у Житомирській області	38,3	71,7	86,2	85,6	84,7

Джерело: розраховано за даними Держкомстату України та Головного управління статистики у Житомирській області.

Надій на одну корову в Житомирській області у 2010 р. становив 4024 кг, що на 1285 кг більше ніж у 1990 р. Важливим моментом є те, що з кожним роком приділяється значна увага підвищенню продуктивності корів, зокрема проводиться робота по впровадженню нових та прогресивних технологій виробництва молока, нових порід корів. В останні роки внаслідок аграрної кризи у тваринництві спостерігаються негативні тенденції, які значно впливають на фінансовий стан господарств, їх здатність до подальшої господарської та економічної діяльності. Поголів'я великої рогатої худоби в області значно зменшилось. Загальне скорочення поголів'я худоби та його деформована структура унеможливили як нарощування м'ясних ресурсів (забійного контингенту), так і розширене відтворення маточного стада.

На рівні державної політики робляться спроби по відновленню галузі скотарства, зокрема у 2011 р. було розроблено Національною академією аграрних наук України проект під назвою “Відроджене скотарство”. В ньому пропонується збільшення виробництва молока з 11,2 млн т. до 15,4 млн т., яловичини в живій вазі до 1,02 млн т і в забійній масі до 0,6 млн т. Приділяється увага механізму збільшення поголів'я корів, переважно за рахунок сільгосп підприємств, кількості крупнотоварних спеціалізованих підприємств з виробництва молока та яловичини [3, с.8].

В сучасних умовах господарювання важливим є функціонування системи інформаційно-консультативного забезпечення ринку скотарства. До неї повинні входити дорадчі служби, організації науково-дослідного забезпечення, служби цінового моніторингу, консалтингові фірми. Діяльність цих організацій повинна бути направлена перш за все на створення умов, які б дозволили прискорити процес нарощування поголів'я худоби, забезпечити розширене відтворення стада в підприємствах усіх форм власності, збереження та підвищення генетичного потенціалу тварин.

Головною складовою інформаційно-консультативної інфраструктури ринку продукції скотарства є наукова. До її складу входить цілий спектр регіональних центрів наукового забезпечення, інститутів, станцій, дослідних господарств. В процесі нарощування поголів'я худоби варто звернути увагу на те, що понад 66 % знаходиться у дрібнотоварних домогосподарствах. В сучасних умовах господарювання перед науково-дослідними організаціями стоїть важливе завдання впровадження новітніх технологій виробництва продукції скотарства та підвищення ступеня реалізації генетичного потенціалу продуктивності тварин (рис. 1).

Передові позиції по розробкам та впровадженням у галузі скотарства належать Національній академії аграрних наук України (НААН). Відповідно до програми “Селекція у тваринництві та птахівництві в науково-дослідних господарствах” проводиться діяльність по генетичному вдосконаленню вітчизняних тварин.

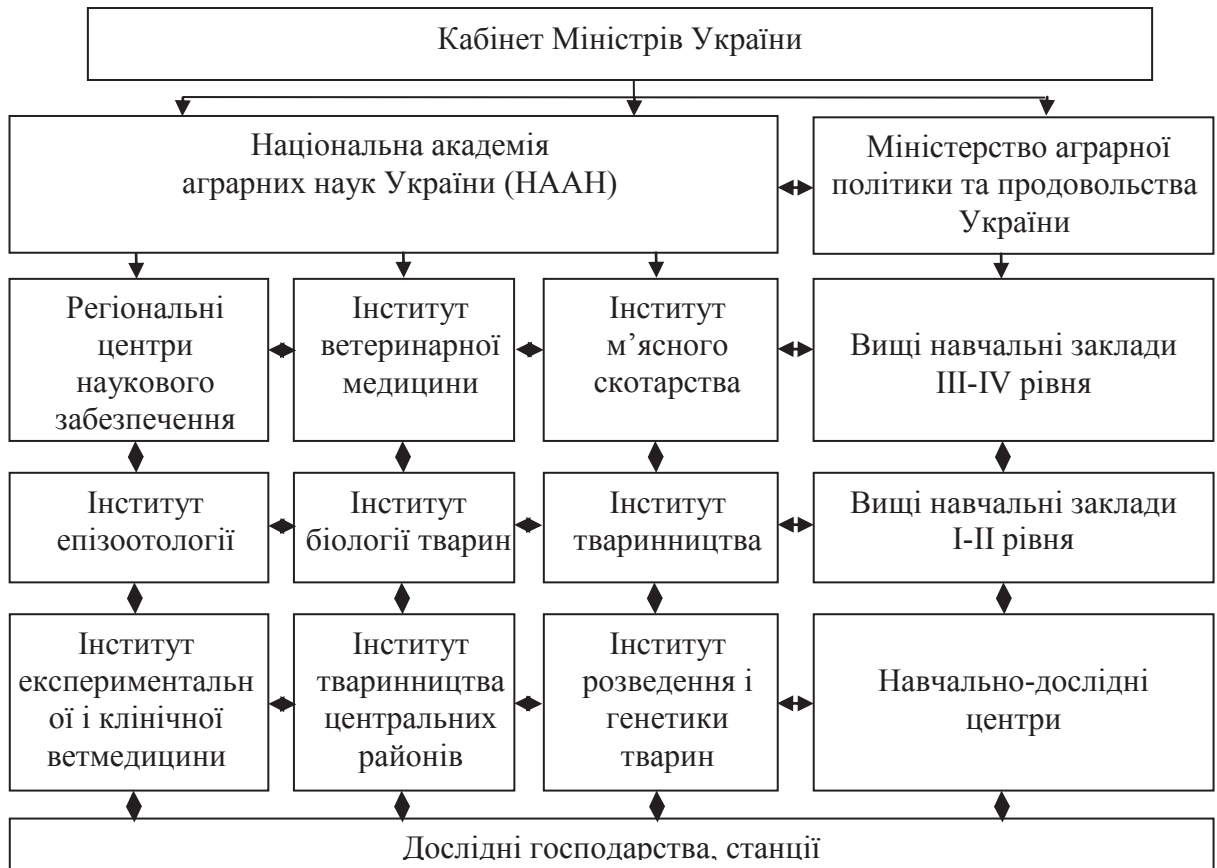

Рис. 1. Наукове забезпечення інформаційно-консультативної інфраструктури ринку продукції скотарства

Джерело: власні дослідження.

До складу академії входять 55 племінних заводів, 109 племінних репродуктори. На базі науково-дослідних установ функціонують 14 селекційних центрів і 11 інших суб'єктів племінної справи у тваринництві.

Розглянемо детальніше інформаційно-консультативну інфраструктуру ринку продукції скотарства на прикладі Житомирської області. До її складу входить Інститут сільського господарства Полісся, Житомирський національний агроекологічний університет, дорадчі служби, дорадники та експерти-дорадники. Перед цими організаціями стоїть завдання створення умов для зупинення негативних тенденцій, що тривають у галузі скотарства. Для її відновлення необхідним є проектування нових спеціалізованих комплексів, що б змогли використовувати нові прогресивні технології та мати можливість нарощувати поголів'я худоби. Враховуючи високий рівень капіталомісткості

галузі, необхідно ретельно здійснювати планування діяльності підприємств. Головними організаціями інформаційно-консультативної інфраструктури ринку скотарства є Інститут сільського господарства Полісся, Житомирський національний агроекологічний університет, які займаються науковою діяльністю та надають послуги сільськогосподарським товаровиробникам. Основні напрями наукової та інформаційно-консультативної діяльності цих організацій представлені на рис. 2.

Рис. 2 Основні напрями наукової та інформаційно-консультативної діяльності організацій в галузі скотарства у Житомирській області

Джерело: власні дослідження.

Ці організації ведуть плідну роботу по вдосконаленню існуючих та створенню нових порід худоби з урахуванням економічних, екологічних і соціальних чинників, наслідків Чорнобильської катастрофи. Розроблена наукова база для формування спеціалізованих підприємств по виробництву продукції скотарства та впровадження сучасних технологій. Ключове місце в ієрархії інформаційно-консультативної інфраструктури аграрного ринку займає Інститут сільського господарства Полісся НААН України. При ньому діє Житомирський центр наукового забезпечення АПВ, який надає сільськогосподарським товаровиробникам консультації, дорадчі послуги, допомагає у впровадженні наукових розробок та інновацій. Ведеться плідна робота по наданню інформаційно-консультативних послуг з питань розвитку галузі скотарства. Науковими розробками у цьому напрямі займається відділ технології виробництва продукції тваринництва та відділ розведення і генетики ВРХ. Мережа базових господарств, яка діє у складі інформаційно-консультативних організацій, дозволяє здійснювати апробації наукових розробок та проводити демонстраційні покази. Зокрема, до складу базових господарств Інституту сільського господарства Полісся входять: Державне підприємство дослідне господарство “Нова перемога”, Державне підприємство навчально-дослідне господарство “Україна” (племмолодняк ВРХ), приватно-орендна фірма “Єрчики”, ТОВ “Агрофірма Брусилів” (освоєння інноваційних технологій у тваринництві), Державне підприємство “Грозинське” (м’ясне скотарство).

Основними науковими розробками Інституту сільського господарства Полісся у галузі скотарства, які використовуються сільськогосподарськими товаровиробниками є: розробка методів створення високопродуктивних стад молочної худоби, бізнес-планів по молочному скотарству, бізнес-плану селекційно-племінної роботи, створення стада м’ясної худоби. Результати дослідження інформаційно-консультативної та наукової діяльності Інституту сільського господарства Полісся представлені у табл. 3.

**Завершені наукові розробки Інституту сільського господарства Полісся
НААН України, тис. грн**

Назва завершених наукових розробок, які використовуються комерційними структурами	Замовник	2008 р.	2009 р.	2010 р.	Разом
Методи оцінки пивоварної якості гранул хмелю	ВАТ Бердичівський пивзавод	10,0	-	10,0	20,0
	ВАТ Хопштайнер Україна	30,0	60,0	30,0	120,0
Закладання хмільників	Житомирводпроект	22,2	-	4,0	26,2
	Спілка хмелярів і пивоварів	10,0	-	-	10,0
	СПГ Вертокиївка	5,0	-	-	5,0
Реконструкція культиватора КУХ-3	ВАТ Дубнохміль	12,2	-	-	12,2
	СПГ Вертокиївка	18,2	-	-	18,2
	Спілка хмелярів і пивоварів	-	34,6	-	34,6
Випробування добрив	МН НДП Долина	1,6	-	-	1,6
Випробування хімічних препаратів для захисту хмелю	ТОВ Сингента	21,4	26,6	59,4	107,4
	ПП Кемілайнагро	10,0	-	-	10,0
Виготовлення КУХ-3	ФГ Торчин П	15,0	-	-	15,0
Методи створення високопродуктивних стад молочної худоби	ПАФ Єрчики	22,0	55,0	-	77,0
Розробка бізнес-плану по молочному скотарству	ТОВ Вега-агро	-	20,0	-	20,0
Розробка бізнес-плану селекційно-племінної роботи	ТЗОВ СТК-Україна	-	20,0	-	20,0
	ДПДГ Рихальське	-	7,0	-	7,0
	ПСП Новоселиця	-	15,0	-	15,0
	ПСП ЛАН	-	12,0	-	12,0
Розробка бізнес-плану створення стада м'ясної худоби	КП Топільнянське	-	15,0	-	15,0
Розробка і виготовлення глибоко-розпушувача ГРН-2,4	Спілка хмелярів і пивоварів	-	21,6	-	21,6
Моделі міграції радіонуклідів	Житомирська обласна рада	-	30,0	-	30,0
Застосування нових хімічних препаратів для захисту хмелю від шкідників, хвороб, бур'янів	СТОВ Саджанець	-	10,0	-	10,0
Пристосування до КУХ-3 для внесення в ґрунт робочих розчинів	ПАФ Щедрий урожай	-	12,0	-	12,0
Комбайн хмелезбиральний КХ-300 удосконаленого зразка	СТОВ Полісся	-	12,0	-	12,0
Всього		177,6	350,8	103,4	631,8

Джерело: розраховано за даними Інституту сільського господарства Полісся НААН України.

Протягом 2008-2010 рр. головними замовниками виступали ПАФ Єрчики, ТОВ Вега-агро, ТЗОВ СТК-Україна, ПСП Новоселиця, КП Топільнянське. Всього Інститутом сільського господарства Полісся у галузі скотарства за досліджуваний період було впроваджено комерційними структурами наукових розробок на загальну суму 166 тис. грн. Також в інституті можна отримати консультації по особливостях та методах розведення прогресивних порід худоби, формуванню оптимальних раціонів з урахуванням особливостей поліського регіону, особливостях ветеринарного обслуговування, з питань зоотехнії, технології кормів та ін.

Враховуючи те, що переважна більшість ВРХ знаходиться у домогосподарствах то на нашу думку важливим є надання соціально спрямованих дорадчих послуг. В Житомирській області такі послуги надаються діючими дорадчими послугами в рамках затверджених планів. Одним із напрямків таких послуг є сприяння розвитку скотарства. На комерційній основі дорадчі послуги з розвитку скотарства не надавались. Якщо товаровиробнику знадобляться такі інформаційно-консультативні послуги, то він може звернутись не тільки до діючих наукових установ але й до дорадників та експертів-дорадників. Відповідно до реєстру дорадників та експертів-дорадників у Житомирській області діють 6 консультантів, які надають інформаційно-консультативні послуги у галузі скотарства. Основними напрямками їх діяльності є дорадча підтримка у впровадженні нових технологій в тваринництві, надання консультацій з питань ветеринарії, кормовиробництва, зоотехнії, зооінженерії, годівлі тварин, технологій виробництва кормів.

В контексті розвитку інформаційно-консультативної інфраструктури ринку продукції скотарства, слід зазначити, що сільськогосподарські товаровиробники недоотримують прибутки за власну продукцію через не володіння достовірною та своєчасною інформацією про кон'юнктуру ринку, нові технології вирощування худоби, канали збуту. Нині, таку діяльність здатні вести високотоварні господарства, які широко використовують наукові розробки науково-дослідних організацій та передовий світовий досвід. Ці

підприємства викликають найбільший інтерес з точки зору інформаційно-консультативної діяльності. В сучасних умовах господарювання для ефективного ведення скотарства необхідно здійснювати розповсюдження інформації та знань, доведення їх до товаровиробників. Нині, основною проблемою, яка стримує розвиток інформаційно-консультативної інфраструктури ринку продукції скотарства є нездатність товаровиробників застосовувати сучасні інформаційні технології через відсутність коштів та відповідної підготовки. Проведений аналіз свідчить, що сучасна інформаційно-консультативна інфраструктура ринку продукції скотарства діє незлагоджено та неефективно. Через її недосконалість великі обсяги інформації залишаються недоступними для сільськогосподарських товаровиробників. Тому зараз, на перший план виходить налагодження взаємозв'язків між елементами інфраструктури, створення умов, які б дозволили товаровиробникам безперешкодно мати доступ до джерел інформаційно-консультативного забезпечення. Враховуючи те, що переважна частина продукції скотарства виробляється у домогосподарствах, важливим є розробка програм надання соціально спрямованих дорадчих послуг, де буде збільшено обсяги державного фінансування на цей напрямок. На нашу думку, необхідно приділити більше уваги досвіду передових господарств Житомирської області, які в складних економічних умовах зуміли не тільки зберегти, але й поступово нарощувати поголів'я худоби. Для розвитку м'ясного скотарства прикладом можуть слугувати такі господарства, як ПСП "Сокільча" Попільнянського району, ТОВ "Осички" Радомишльського району, СТОВ "Племзавод Коростишівський" Коростишівського району, СТОВ "Тетірське" Червоноармійського району. В цих господарствах створені всі умови для ефективного ведення м'ясного скотарства.

Висновки та перспективи подальших досліджень

1. Скотарство є важливим джерелом забезпечення населення незамінними продуктами харчування, промисловість сировиною, тому важливо створити всі необхідні передумови для вигоду галузі з кризи. Останнім часом відбувається

спад виробництва продукції скотарства, реалізація національного проекту “Відроджене скотарство” може допомогти збільшити поголів’я худоби, підвищити продуктивність тварин та зберегти їх генетичний потенціал.

2. Відродження галузі скотарства є складним, капіталомістким та комплексним процесом, що потребує відповідної підтримки не тільки з боку держави, але й з боку сільськогосподарських товаровиробників. В цих умовах неоціненне значення має відігравати інформаційно-консультативна інфраструктура ринку продукції скотарства основною метою функціонування якої є забезпечення галузі науково обґрунтованими, неупередженими, оперативними консультаціями, новими та удосконаленими породами худоби, сучасними технологіями виробництва продукції. Вона повинна здійснювати інформаційно-консультативний супровід усіх процесів реалізації проектів відродження та проводити заходи по підвищенню довіри до державної аграрної політики, діяльності науково-дослідних установ.

3. Встановлено основні напрямки наукової та інформаційно-консультативної діяльності наукових установ Житомирської області, виявлено основні проблеми їх розвитку, до яких відносяться: відсутність коштів у сільськогосподарських товаровиробників для впровадження нововведень, недостатня довіра до наукових організацій, низький рівень використання досвіду передових господарств регіону.

4. Виявлено, що в Житомирській області діючі дорадчі служби інформаційно-консультативні послуги в галузі скотарства на комерційній основі не надають. Лише в рамках надання соціально спрямованих дорадчих послуг сільськогосподарський товаровиробник може отримати відповідні інформаційно-консультативні послуги зі скотарства.

Аннотація. Исследованы особенности информационно-консультативного обеспечения рынка продукции скотоводства. Проанализировано современное состояние, основные проблемы и перспективы развития информационно-консультативной инфраструктуры рынка продукции скотоводства. Установлены причины, влияющие на развитие организаций информационно-консультативного обеспечения отрасли скотоводства в Житомирской области.

Ключевые слова: скотоводство, продукція скотоводства, інфраструктура, інформаційно-консультативна інфраструктура, система, інформаційно-консультативне забезпечення, наукове забезпечення.

Summary. The peculiarities of the information and advisory support of market livestock produce are investigated. The present day state, the main problems and prospects of developing the information and advisory support livestock produce market are analyzed. The reasons affecting the development of agencies for providing the information and advisory support of cattle branch in Zhytomyr region are determined.

Key words: cattle, cattle products, infrastructure, information and consulting infrastructure, system, information and advisory support, scientific support.

Література

1. Бутенко Т.А. Формування ринку інформаційно-консультаційних послуг в аграрному секторі економіки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / Т.А. Бутенко – Харків, 2006. – 23 с.
2. Бородіна О.М. Сільськогосподарське дорадництво та проблеми його кадрового забезпечення / О.М. Бородіна. – К.: Інститут аграрної економіки, 2001. – 72 с.
3. Галич О.А. Сільськогосподарське дорадництво: навч. посіб. / О.А. Галич, О.О Сосновська. – К.:ЦУЛ, 2007. – 368с.
4. Державна цільова програма розвитку українського села на період до 2015 р. // Економіка АПК. – 2007. - № 11. – С. 3-57.
5. Національний проект “Відроджене скотарство”. / НААН України, Міністерство аграрної політики та продовольства України . – К.: ДІА, 2011. – 44 с.
6. Кудінова І.П. Роль та особливості сільськогосподарської дорадчої діяльності в Україні / І. П. Кудінова // Наука і методика. – 2008. - №13. – С. 87-91.
7. Люльченко М. Напрями прискореного розвитку м'ясного скотарства на Житомирщині / М. Люльченко, С. Спека, М. Дородько // Тваринництво України. – 2004. – №12. – С. 16-18.
8. Шолудько О.В. Вдосконалення функціонування ринку продукції скотарства (на матеріалах Львівської області) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / О.В. Шолудько – Суми, 2003. – 20 с.